

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XX. De corpore vitiatis ordinandis, vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

quàm ferentibus habitum, & tonsuram. Non fert autem talis restitutus, cum jubeatur esse ejusdem conditionis, cujus erat ante gradum, *can. Nulli dist. 34.* Ut habitum & tonsuram eum deferte minus conveniat Ecclesiastica dignitati. Quantum ad privilegium Canonis, nec hoc ei saluum, saltem quoad dominum, cui in nullo præjudicatum per gradum. Idem quoad alios vult Glossa, *fin. in d. can. Nielli,* quasi depositus careat omni Clericali privilegio. Sed contra dicendum, eum non privati omni privilegio Clericali, atque ita non impune percuti ab aliis, ut tradit Hostien. *hic c. 2.*

7 *Glos. fin. in c. 2. De poenis in 6.* Libertus licet videatur irregularis, per *can. fin. Dist. 54.* propter speciem quandam servitutis, quam retinet, consuetudine tamen domino quin licite ordinetur non est dubitandum, & liberetur quoad viles saltem condiciones, non quoad eas, quæ concernunt exhibitionem honoris & reverentia.

8 Porro servorum nomine videntur venire & originarii, & simili conditioni obnoxii, quoad impedimentum ordinationis, propter generalitatem text. in *can. Generalis & can. Admittuntur Dist. 34.* ne his, quibus obligati sunt fiat injuria. Possent dici etiam impediri causa obligationis, de qua Tit. sequenti.

TITULUS XIX.

De obligatis ad Ratiocinia ordinandis, vel non.

SUMMARIUM.

1. Ratio hujus impedimenti.
2. Obligatio ex administratione rerum secularium procedat oportet.
3. Redditi rationibus quatenus quis admittendus ad Ordines.

Ratio civilis, qua nemo per dolum aut fraudem rem suam alienare potest, quod duriores faciat adversario conditionem, *tit. D. De alienat. jud. & utan. caus.* etiam per Canones recepta facit obligatum ad reddendas rationes ordinari non posse. Fieri enim possent, ut hujusmodi homines, alienis negotiis implicati, ideo ad sacros Ordines properarent, ut

hac Ratione laicorum jurisdictioni subtraherentur: non nisi coram iudice Ecclesiastico conveniantur: non sine detrimento eorum, quibus sunt obligati, quibus propterea redditus persequitur difficilior. Quæ res reprehensionem obnoxiam faceret ipsam Ecclesiam, quæ tale genus hominum suscipiendo videretur eorum fovete nequitiam. Præterea condemnatio talium, propter male peractum officium, eos notaret infamia, quæ redudaret in ipsam Ecclesiam.

Procedunt hæc, sive obligatio tendat ad actiones sui ministerii peragendas, sive ad ratiocinia reddenda: quatenus tamen orta est ex administratione rerum secularium, sive publicarum, sive privatarum, uti patet ex *cap. unico b. 2.* Ubi etiam tutores repelluntur, & curatores, cum sit eadem in privatis ratio, quæ in publicis. Aliud est, si concernat administrationem rerum Ecclesiæ, aut pertinentium ad ipsam causam, cum ejusmodi administratio non sit aliena ab officio Clericali, nec sub sit ratio mutandi fori. Pro quo facit *can. 1. Dist. 86. & can. iudicatum Dist. 89.* Abbas & Innoc. ad d. c. unicum.

Redditi rationibus, etiam si administrans debitor remanserit, non videtur tamen removendus ab Ordinibus, cum nullo jure sit cautum, ob debitum privatæ personæ induci hoc impedimentum: nisi & simul ponatur paupertas, quia non haberet sustentationem congruam, uti requirit dictum supra, *tit. 14.* aut debitum tale, cujus nomine his, aut molestia mutatur: tunc enim eadem est ratio, quæ in superioribus, ac proinde idem impedimentum.

TITULUS XX.

De corpore vitiatu ordinandis, vel non.

SUMMARIUM.

1. Corpore vitiatu culpa sua qualiter fiat irregularis.
2. An dicitur non concurrens ad sui mutilationem?
3. An neque inventus cum uxore alterius?
4. Sine vitiasi culpa non incurritur irregularitas.

g. Es.

5. Exsecutio virilium quatenus causet irregularitatem.
6. Qualiter defectus impediens usum Ordinis.
7. An & qualiter defectus oculi?
8. An claudus removendus ab Ordinibus?
9. An surdus verito. An lusciosus?
11. Removendi leprosi, epileptici, &c.
12. An & hermaphroditus?
13. Quid si facinram contingat mutari in matrem?
14. Dispensat super hoc vitio Pontifex.

Inducit & irregularitatem vitium corporis, consistens in alicujus membri defectu, impediente usum Ordinis, vel inducente notabilem deformitatem.

Ubi notandum defectum istum causari vel culpa ejus, cui accidit, vel sine ejus culpa, uti à nativitate, morbo, injuria alterius, casu. Priori modo, si abscisso sit membri principali, quale est, quod habet distinctum ab aliis partibus officium, uti est oculus, manus, auris & similia, sive partis ejus, inducitur irregularitas; sive notabiliter impediatur usum Ordinis, aut deformitatem inducat, sive nondum modo tanta sit, ut per se, & seclusa omni inadvertentia, fieri non potuerit sine mortali peccato. Quo modo partem digiti, etiam non necessariam ad usum Ordinis, sibi per indignationem abscindens removeret, *can. Qui partem dist. 55.* Neque enim in eo tam consideratur defectus, quam voluntas ausa sibi ferrum injicere, ut, licet sit abscissio occulta, veluti digiti, pedis, nihilo magis excuset. * Quod si per alium contingat abscindi partem non principalem, non quidem sine culpa passi, sed qui directe non fuerit cooperatus ad sui mutilationem, si sine scandalo possit celebrare, ei est permittendum, veluti si cui in duello pars digiti sit abscissa, *c. i. h. r.* Longe enim atrocius est, in se ferrum sumere, quam ab alio pati. Nec facit, quod *d. c. 1.* videatur loqui dispensative: nam hoc ipsum tantum respicit in dignitatem facti, cui se immiscendo partem digiti amisit, quo per penitentiam purgato dicitur permittendus ab Episcopo celebrare. Qui directe quidem non contrit, culpa tamen sua per alium patitur mutilationem membri principalis, licet occultam, neque impediens usum Or-

dinis, nec adferentem deformitatem, nihilominus est irregularis, veluti qui à judice sit mutilatus ob crimen, vel ab alio, quem injuste fuerit aggressus.

Quid si à marito turpiter quis inventus cum uxore, pallus sit ab eo amputationem? Hunc esse irregularem tenet Hostiens. in *Summa hic n. 6.* & Navarr. *cap. 27. n. 198.* Quae sententia fundari potest in ratione, quod indirecta voluntas voluntarie se exponentis tali periculo aequiparetur directo affectui, per text. in *cap. 3. hoc. r.* in verbis, qui seipsum absciderint, vel adfecta verint, ut ab aliis abscinderentur. Eadem proba & Covarr. *ad Clem. Si furiosus p. 1. in princ. num. 6.* & est communiter recepta atque ita tuta. De rigore tamen dubitari de ea potest, cum *d. c. 3.* loquatur de eo, qui se abscidit, vel adfectavit: ut abscinderetur, uti & *can. Si quis 7. dist. 55.* Ut videatur requiri proptia voluntas vel adfectus. Nemo autem dixerit, eum, qui cum adultera invenitur, adfectare, ut à marito ejus abscindatur secundum ea, quae dicuntur inferius *ad tit. de homicidio.*

Posteriori casu, quando scilicet non subest culpa vitiati, distinguendum est, in qualitate defectus. Aut enim defectus talis est, qui impedit usum ordinis, vel omnino, vel saltem, aut non secure, aut sine periculo scandalove fiat, propter deformitatem: vel non impedit, nec scandalum aliquod ponit. Posteriori hoc casu nulla ponitur irregularitas, Navarr. *d. loco num. 199. c. fin. h. r. d. can. qui partem dist. 55.* Ratio est quod non imponatur nisi ex culpa vel causa. Culpa autem hic non est uti praesupponitur non etiam causa, cum non sit impedimentum usus Ordinis, nec indecentia ulla subfit. * Hinc cui excisa sunt genitalia, casu aut per injuriam, aut postulante vi morbi, aut per naturam iis caret, non rejicitur ab Ordinibus. Cum cesset culpa & causa secundum jam dicta. Secus se res habet in eo, qui sibi abscidit vitilia licet causa sedandi motus libidinis. *can. 4. & 5. dist. 55.* Cum eo tamen, qui per simplicitatem putans mereri, se castravit, dispensari mandat Pont. citra tamen altaris ministerium, *c. 4. h. r.* Non est autem necesse in casu abscissorum virilium, citra culpam abscissi, ea in pulverem redacta aut siccata secum portare, ut vulgo putatur secundum *Gl. in*

- can. Eunuch. dist. 35. & Nav. d. c. 27. n. 200.*
- 6 Proit casu, quando scilicet impeditur usus Ordinis, inducitur omnino irregularitas, uti in eo, qui cœcus est, mutus, balbus sive blæsus, cui impedita est lingua [nam si usum ejus habeat commodum, aliud dicendum,] altera carens manu, aut digito ad celebrandum necessario, *cap. pen. & in. h. t.* Quod & procedit, si manus, aut digitus sit adeo debilitatus, ut ejus non sit usus, per *d. c. fin.* ubi vis ponitur in eo, quod sit potens ad frangendam hostiam, qua potentia
- 7 sublata inducitur contraria dispositio. * Oculi unius amissio, etsi non ponat impedimentum quoad usum, ponit tamen deformitatem, ex qua causatur irregularitas, *can. fin. dist. 15.* Ubi quidam distinguunt inter oculos dextrum & sinistram, quod scilicet hujus defectus irregularitatem ponat, non etiam illius. Atque hunc tradunt esse stylum Curie, cum tamen *d. c. fin.* indistincte loquatur: nisi quod integer usus sinistri causet facilitatem dispensationem, cum faciat actum celebrandi aut legendi Canonem minus deformem; unde & vocatur oculus Canonis, Navar. *d. num. 199.* Ubi quidam putant Episcopo esse licentiam dispensandi in casu, quo vitium sit exiguum. Deformitatem ponit oculus erutus, carentia nasi, aut partis notabilis, vulnus deforme in facie, pedis carentia,
- 8 Quid dicendum de claudo? Resp. Corpore quidem esse vitiatum, non tamen taliter, ut sit removendus ab Ordinibus, modo incedat sine baculo ad Missæ officium celebrandum, uti responsum *can. Nullis 57. de consecr. dist. 1.*
- 9 Defectus auriculæ non videtur ponere impedimentum, si cesset scandalum, & possit satis tegi, Navar. *conf. 5. h. t.* Surdaster sive difficulter audiens non videtur esse irregularis, secundum Navar. *conf. 6. hoc. t.* Surdus tamen omnino non videtur idoneus: quia audire non possit ministrum respondentem, & facile sit oriri confusionem ac scandalum. Nulla est tamen juris super hac re dispositio: nec videtur omnino necessarium, ut Sacerdos audiat ministrum respondentem. Navar. *d. conf. 6. Vid. Glof. in can. Hoc quoque de consecr. dist. 1.*
- 10 Quid juris in luscitioso? Resp. Hoc certam definitionem non habere, sed, ut pleraque alia dubia corporis vitia, arbitrarium esse, &

dependere à discretione illius, ad quem cognitio ejus rei spectat, *cap. 6. h. t.* Qui si tantam eam videat, ut ob nimiam corporis inclinationem, & oculorum admotiorem; ponat deformitatem, non admittet taliter adfectum ad Ordines. Quod & dicendum de macula in oculo, si inducat deformitatem, *d. c. 2.* Et in genere notabilis deformitas apparentis partis corporis facit quem ad Ordines non admitti. Nam si ea occulta fuerit non oberit, veluti si quis habeat ampliatos digitos pedis, aut deminutos, atque ita deformes.

Scandalum, & abominatio faciunt remotionem veri leprosum, epilepticum, id est laborantem morbo caduco, energumenum, id est à dæmone obsessum, *can. Maritum dist. 33.* Navar. *in Summa cap. 27. n. 202.* abhorrentem bibere vinum, ut sit emoyendi periculum, & cui sunt manus tremulæ, ut sit periculum subversionis calicis. Sunt enim vitia hujusmodi, & similia, impediencia commodum usum Ordinis: ut irregularitatem inducant omnino, si præcedant ordinationem, si vero subsequantur, tantum ejus Ordinis usum impediunt, qui sine periculo & scandalo exerceri non potest, *c. 2. inf. de clerico agrot.* ubi Sacerdos, cujus abscessa manus, licet celebrate nequeat, reliquis tamen sacerdotibus fungitur.

Quæri potest de hermaphrodito, an & quatenus sit irregularis. Resp. Si in sexum femininum inclinat, non tantum esse irregularem, sed & incapacem characteris, Navar. *d. loco n. 203.* Idem est, si utrumque sexum participet, quia absolute & simpliciter non est vir, quod ejus denominationem absolute non recipiat. Nec obstat, quod hoc casu detur illi optio, cui sexui inservire malit: hoc enim procedit quoad actiones externas & civiles, non etiam quoad Ordinum capacitatem, quæ non pendet ex electione unius, aut alterius sexus, sed ex naturali personæ conditione, qua credimus, non nisi viris licere exercere hoc Sacramentum, secundum dicta superius *tit. 11.* Si virili sexu prævaleat, dici potest Ordinis capax, quia vir habetur, *l. quaritur D. de statu hom.* Non videtur tamen plerisque admittendus propter monstrositatem, & ex ea indecentiam, Navar. *d. n. 203.* Quamvis non desint, qui velint ordinari posse, quod hæc

monstrositas sit latens, & talis non impediatur, Tolet. in *infir.* c. 57. n. 15.

13 Quid si contingat feminam erumpente natura in virum mutari? Resp. Hoc factum esse colligi ex Plinio, *Natur. hist.* l. 7. c. 4. eamque ideo nec incapacem videti, nec irregularem, cum tota in virum sit mutata, nec aliqua obstat monstrositas. Ut ordinari posse sit dicenda, nisi obstat scandalum.

De significatione mystica vitiorum quorundam corporis, quæ ab ordinando remouent, vide *can. 1. & 2. dist. 49.*

14 Dispensatio ex communi opinione super hoc vitio spectat ad Rom. Pont. Covarr. ad d. *Clem. Si furiosus* p. 1. in prin. n. 7. non etiam ad Episcopum. Nihil obstat c. 4. h. r. cum in eo Episcopus dispense auctoritate Pont. ut ex eius electione patet. Est tamen Episcopi arbitrio relictum examen causarum inhabilitatis, deformationis, mutilationis, scandali, causantium irregularitatem, Innoc. c. 1. h. r. per c. 2. eod. & *can. Communiter dist. 33.*

TITULUS XXI.

De Bigamis non ordinandis.

SUMMARIUM.

1. Bigamia spoliatur omni privilegio Clericali.
2. Bigamia vera quomodo contrahatur.
3. An & sola culpa, citra immisionem seminis.
4. Non contrahitur per concubinatum.
5. Contrahitur etiam per uxorem, quam habuit ante baptismum, altera postea ducta.
6. Bigamia Interpretativa.
7. Non contrahitur ab eo, qui falso putat se ducere corruptam.
8. Contrahitur ab eo, qui unam validè duxit, alteram de facto.
9. Et contra qui primam invalidè, alteram validè.
10. Item qui duas duxerit de facto & nulliter.
11. An & quando invalidum est matrimonium ex parte consensu.
12. An & vidua ducta nulliter?
13. Bigamia Similitudinaria.
14. Irregularitas hac est juris humani.
15. Bigami an careant omni privilegio Clericali.
16. Cum Bigamis dispensat Pontifex.
17. Dispensat & Episcopus super bigamia similitudinaria.

18. An & super vera occulta?

19. Bigamia non tollitur per ingressum Religionis.

20. Prælati Religionis an sit jus dispensandi?

21. Bigamus cur habeatur contrahens cum corrupta, non ipse antea corruptus.

O mni privilegio Clericali nudat bigamia, ut & Ordine insignari, & in suscepto ministrare impediatur, c. unico eod. in 6. non ratione peccati, quod per eam minimè incurritur *can. fin. dist. 26.* licet secus somniet quidam hæretici, cum Ecclesia nequidem trigamiam damnet, & Christus septemvirum non damnauerit, *can. Aperiatur cum seq. XXXI. q. 1.* sed quod deficiat representatio ministerii unionis inter Christum, per eius incarnationem, & Ecclesiam contractæ, c. 1. *Glof. V. Sacramentum h. r.*

Bigamia denotat duplices nuptias. Tres eius species communiter adsignantur. Prima Propria & vera, quæ contrahitur per nuptias consummatas successive cum diversis, *can. 4. & 5. dist. 26.* Dico, consummatas, quia citra copulam non est carnis divisio in plures, in qua ponitur ratio bigamiæ.

Ubi quaeritur, An ad bigamiam requiratur immisio feminis? R. Hoc aliquos negare, adferentes, solam sufficere copulam, ea ratione, quod Ecclesia præsumat ex copula consummatum matrimonium. Quæ ratio ut in foro externo procedat, propter perfectæ copulæ præsumptionem, probabilius tamen; in foro conscientie non poni bigamiam licite que promoveri ad ordines, si res sit occulta, nam aliàs scandalum obstat. Pro qua parte urget, quod passim dicitur, non nisi per divisionem carnis in plures contrahi bigamiam: quæ divisio non potest fieri nisi per consummationem, non etiam consummatio citra seminis immisionem. Quæ ratio in *can. Lex XXVII. q. 2. & in c. 20. inf. de conuers. conjug.* requiritur copula & commistio corporum ad consummationem matrimonii: copula vero non ponitur ut nec commistio, nisi immisso semine, per quod demum fiunt una caro vir & mulier. Vid. Sanchez. de *matrim. Tract. 7. disp. 83. n. 6.* Steph. de Avila De *conuersis Eccles. p. 7. disp. 8. dubio 1. vers. Præterea.*

Dico, per nuptias: quia requiritur adfectu maritali fiat ista divisio in plures. Ut per concubinatum cum diversis non contrahatur bigamia.